

Mazāki vai plašāki svētki, kur nu vēl Dziesmu svētki, nav iedomājami bez pūtēju orķestru uzmundrinošās mūzikas, koncertiem. Pirmie

Vispārīgie latviešu dziedāšanas svētki notika Rīgā 1873. gadā, un kopkorī bija 45 korus 1003 dziedātāji, bet Irlavas skolotāju semināra orķestrī 30 dalībnieki.

2021. gadā Latvijā darbojās 63 pūtēju orķestri. Apmēram tikpat gatavojas XXVII Vispārējiem latviešu Dziesmu un XVII Deju svētkiem. Pūtēju orķestru mūziķu priekšrocība

ir tā, ka viņi var spēlēt visur: parkos, uz ielas, estrādēs, koncertzālēs. Un pieskandināt Rīgu.

"Pūtēju orķestru skaits pandēmijas vai citu iemeslu dēļ nav samazinājies. Nevieni nav likvidējies, Valkā nodibinājies jauns kolektīvs un sācis aktīvu darbību. 18.martā sāksies pirmās skates, tad arī redzēsim patieso situāciju. Tiesa, ir samazinājies mūziķu skaits, ja orķestrī bija 30, tagad ir 25. Iemesls – mūzikas skolās atsevišķās specialitātēs mācās mazāk bērnu un, protams, laukos paliek mazāk cilvēku," stāsta Dziesmu svētku pūtēju orķestru virsdiriģents, pūtēju orķestra "Cēsis" diriģents Jānis Puriņš. Svētkos pūtēju orķestri izspēlēs 150 gadus mūzikā. Atkarībā no grūtības pakāpes katram orķestrim jāapgūst no 14 līdz 20 skaņdarbiem. Repertuārs ir, sākot no Andreja Jurjana "Vispārējo Dziesmu svētku marša"

Skanēs ne tikai "Vispārējo Dziesmu svētku maršs"

līdz Gunāra Ordellovska, Raimonda Paula, Aivara Krūmiņa skaņdarbiem un tautasdziesmu apdarēm, ir arī populārā mūzika.

Līdz skatei orķestri tiekas reģionālajos kopmēģinājumos, vidzemnieki pirms skates tiksies Valmierā.

Jānim Puriņam gaidāmie Dziesmu svētki būs septītie virsdiriģenta godā. Viņš atzīst, ka šie svētki pūtēju orķestriem būs citādi nekā iepriekšējie. Četrus svēt-

kus bija pūtēju orķestru Dižkoncerts - trīs reizes Doma laukumā, iepriekšējos Esplanādē. "Tie bija profesionāli organizēti koncerti, sēdējām pa novadiem, tā bija iespēja izjust profesionālo skatuvi. Visi jutāmies kā viens liels orķestris. Tagad koncerts būs Andrejsalā. Daudz esam diskutējuši. Pērn reģionālie koncerti pierādīja, ka stāvus spēlēt nav ērti, rada neprofesionālu vidi. Piemēram, aiz gara trombonista var

stāvēt neliela auguma trompetists, un viņš diriģentu neredz," pārdomās dalās svētku virsdiriģents, piebilstot, ka tāda ir šo svētku koncepcija.

Gatavojoties Dziesmusvētkiem, pūtēju orķestris "Cēsis" ne tikai mēģina, bet rīko arī profesionālās pilnveides koncertus kopā ar citiem orķestriem. "Janvārī tāds notika Raunā, martā būs Līgatnē. Ir svarīgi paklausīties, kā citi spēlē. Koncerts mobilizē, gribas taču

nospēlēt iespējami labāk. Šos koncertus var salīdzināt ar pārbaudes spēlēm sportā pirms čempionātiem vai olimpiskajām spēlēm. "Cēsis" spēlē dažādu paaužu mūziķi, ir jātrenējas. Saprotu, ka ikdienā ne katram tam ir laiks, tāpēc daudz koncertējam, daudz kur piedalāmies," stāsta diriģents un uzsver, ka katrs koncerts ir kā pārbaude kolektīvam, kad ieraugāms, kas jāuzlabo. □

Būt kopā mūzikā un svētkos

"Pūtēju orķestrī "Cēsis" spēlē līdz 30 dažādu paaužu mūziķi. Kolektīvs apguvis 3.grūtības pakāpes repertuāru. 4. un 5.pakāpe – tie ir skaita ziņā lielāki kolektīvi, kuri spēlē sarežģītāku repertuāru, bet 2.pakāpes orķestros ir mazs sastāvs.

Repertuārs apgūts, prieks spēlēt

"Repertuārs gadu spēlēts, ir zināms. Kad iemācās, tad vienmēr ir prieks muzicēt. Mūziķi gadu gaitā mainās, kāds pārceļas dzīvot citur, kādam pamainījušies apstākļi, bet ir tādi, kuri pēc laika atgriežas. Nav viegli iesaistīt jaunus dalībniekus. Kad kāds atnāk, ļoti cenšamies piesaistīt. Mēs cits citu audzinām, lai visiem kopā ir labi. Visi esam savējie," stāsta saksofoniste un diriģente Evija Dāve un ar smaidu piebilst, ka mūziķi jauno diriģenti klausā.

Orķestri allaž klausītājus piesaista arī ar skaistiem formas tērpiem. "Protams, gribētos formas, bet jaunieši ātri izaug. Ko vilkt mugurā, taču vienmēr var atrast. Uzstājamies savos uzvalkos, jo galvenais, lai ir instrumenti, ar ko spēlēt. Ja jāizvēlas iegādāties tērpus vai instrumentus, izvēle ir

pašsaprotama. Instrumentus vienmēr vajag, kaut kas ir jāatjauno. Lielākā daļa orķestrī spēlē ar saviem instrumentiem. Ja atnāk jauns dalībnieks, nevar prasīt, lai pats iegādājas instrumentu," stāsta orķestra prezidents Māris Buholcs.

Orķestra vadītāji uzsver, ka kolektīvs gaida Dziesmu svētkus, koncertos, mēģinājumos ik skaņdarbā tiek slīpētas nianšes, lai skatē parādītu labāko sniegumu.

Brīdis ārpus laika un telpas

Tālis Narvils no jaunības gadiem bijis Dziesmu svētku dalībnieks. Spēlējis orķestros Liepājā, Dobelē, Priekulē. Bet no 1984. gada Jāņa Graša vadītāja pūtēju orķestrī "Cēsis". Kad kolektīvs pajuka, dziedāja kori.

"Kāpēc vērts būt Dziesmu svētkos? Tas ir notikums, kurā, ja vien ir iespēja, jāpiedalās. Tas nav kaut kas ikdienišķs, tas ir ārpus laika un telpas," saka T.Narvils un kavējas atmiņās: "Man patika pastaigāt pa Mežparku, Doma laukumu, varēju satikt daudzus gadiem neredzētus cilvēkus, izjust svētku gaisotni. Daudzas lietas tagadējā organizācijā vairs nepatīk, kaut vai pārspīlēta kārtība ar ieejas kartēm,

vairs nejuties brīvs. Ir ierobežota svētku sadzīve, naktī skolā nedrīkst spēlēt, bet kādreiz bija tādas balles, ko neaizmirst. 70.gados svētkos patiešām sadzīviskā puse ņēma virsroku, pat nācās atcelt mēģinājumus. Man tad bija 20 gadi, lielākā daļa mūziķu cieniņami vīri. Pie J.Graša nevarēja atļauties būt sašvīlējušies. Tās nedēļas Dziesmu svētkos ir neaizmirstamas." T.Narvils tagad spēlē bigbendā.

Vilnis Kļaviņš ir viens no tiem, kurš "Cēsis" muzicē no orķestra dibināšanas. Spēlēt trompeti bērībā pamācījis brālis, tad iesaistījies orķestrī. Gaidāmie Dziesmu svētki viņam būs otrie kā pūtēju orķestra "Cēsis" dalībniekam. Jaunībā svētkos bijis kā Litenes pagasta pūtēju orķestra trompetists.

"Stāstīt par Dziesmu svētkiem tam, kurš tur nav bijis, ir ļoti grūti. Nesapratīs. Ir liels gods būt uz lielās skatuves starp citiem, spēlēt vienu skaņdarbu," saka V.Kļaviņš un atzīst, ka Dziesmu svētku repertuārs neprofesionālim nav viegls. "Saprotu, ka vairāk vajadzētu pašam trenēties. Orķestrī ir profesionāli, un prieks, kā viņi spēlē, ja ko nesaprotu, pamāca. Ja neesi pārliecināts, ir svarīgi labāk paklusēt, nevis nospēlēt nepareizi. Muzicēt mūsu diriģentu vadībā ir liels prieks. Kā skolā visu nosaka direktors, tā orķestrī diriģents, jo viņš vislabāk zina, un

mērķi mums kopīgi," pārdomās dalās orķestra dalībnieks.

No pusaudža gadiem Vilnim atmiņā dažādi notikumi, kad orķestra vīri sastrādāja blēņas. Viņš uzsver, ka tagad tādas vaļības vairs netiek pieļautas.

Krāj sajūtas un atmiņas

Evija Dāve saka: "Uz orķestri atnācu pēc piektās jubilejas koncerta, tā tad 2016.gadā." Tolaik viņa bija padsmiģadniece. No iepriekšējiem Dziesmu svētkiem kopā ar orķestri viņai, tāpat kā vairākiem kolektīva mūziķiem, daudz jauku atmiņu. "Dzīvojam 1.ģimnāzijā un pēc koncerta dalībniekiem spēlējām balli. Piecas reize skolas pārstāvji nāca aizrādīt, lai dejojāji nelēk, jo griesti šūpojas. Tad pārcēlāmies uz pirmo stāvu un viss turpinājās," ar smaidu saka E.Dāve un piebilst: "Kad vēl gulēsi uz grīdas? Tikai Dziesmu svētkos."

Flautiste Dārta Liparte studē Liepājā, kad vien ir Cēsis, ir arī mēģinājumā vai koncertā kopā ar savējiem. Gaidāmie Dziesmu svētki viņai ar Cēsu orķestri būs otrie. "Pabeidzu mūzikas skolu, nākamajā gadā atnācu uz orķestri. Jauks kolektīvs, te ir mājīgi, te savējie un var paspēlēt," pastāsta

D.Liparte un, pakavējoties atmiņās par iepriekšējiem Dziesmu svētkiem teic: "Toreiz nebiju pilngadīga, bija tusiņi, bet es netiku, bija skumji. Agrā ceļšanās, garie mēģinājumi, bet koncerti visu atsvēra. Tās sajūtas ir pāri visam."

Flautiste Hanna Kalēja orķestrī Cēsis ir no decembra. Viņa gaida ceturto Dziesmu svētkus, vienreiz būts Skolu jaunatnes dziesmu svētkos. "Esmu spēlējusi citos orķestros. Tā kā regulāri esmu Cēsis, paziņas ieteica nākt uz pūtēju orķestri. Man te patīk. Jauks, humora pilns kolektīvs, kurā ne tikai prieks spēlēt, bet arī pavadīt brīvo laiku," saka Hanna un atzīst, ka gaida Dziesmu svētkus, lai piedzīvotu sajūtas, kādas var gūt tikai reizi piecos gados.

Fagotists Māris Narvils studē Rīgā. "Katram ir savs kolektīvs, kurā gribas būt. Te esmu izaudzis, "Cēsis" ir piederības jautājums. Dziesmu svētki – tā ir kopā būšana, jaunas iepazīšanās. Svētki vieno." Mūziķi bilst, ka tas, kas noticis Dziesmu svētkos, tur arī paliek. Un atmiņās. "Dziesmu svētkos var izbaudīt to, ko darām, un darīt ar prieku," teic M. Buholcs. □

Spēlēt savam un citu priekam

Līgatnes kultūras dzīvē pūtēju orķestrim "Līgatne" ir sava vieta un nozīmīga loma. "Tas pasākumos allaž ir *odziņa*, kas spēj pārsteigt, uzmundrināt, nospēlēt kaut pāris skaņdarbu," saka

Līgatnes Kultūras nama amatiermākslas kolektīvu koordinatore Daina Birne. Pūtēju orķestra muzicēšana vasaras vakaros Lustūža klintī vai dabas takās sagādājusi prieku ne vienam vien pilsētas viesim.

Orķestris ir neliels, nedaudz vairāk par desmit mūziķiem. "Tā kā, lai apgūtu Dziesmu svētku repertuāru, kolektīvā jābūt vismaz 20 mūziķiem, "Līgatne" svētkiem negatavojas. Pūtēju orķestra dalībnieki spēlē savam

un citu priekam. Kolektīvs regulāri piedalās kopkoncertos citos novados, arī uzņem kolēģus. "Līgatnes" radošā dzīve ir aktīva gan novadā, gan ārpus tā," teic D.Birne. □

Lappusi sagatavojusi
SARMĪTE FELDMANE

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par saturu atbild projekta īstenotājs izdevniecība SIA "Cēsu Druva".